

IOANA CRĂCIUNESCU – BIOGRAFIE POETICĂ ÎN(TRE) DOUĂ LUMI

Conf. univ. dr. Georgeta ORIAN
Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia

Abstract: *Ioana Crăciunescu (b. 1950) is well known in Romania both as a theater and film actress and also as a poet. Having left for France in 1990, after The Romanian Revolution of December 1989, in a kind of self-imposed "exile", motivated by her profession as an actress and inevitably imprinting her quality as a poet, Ioana Crăciunescu continued to exist creatively in(-between) two worlds. As a consequence, her poetry also feels dichotomies like "before-after 1990", "here (Romania)-there (France)" type. My paper aims to analyze the critical reception of her poetry in diachrony, from the communist regime era to the present days.*

Keywords: *contemporary Romanian poetry, Ioana Crăciunescu, Romanian-French Poetical Biography*

Într-un interviu oferit lui Cassian Maria Spiridon în 1996, poeta Ioana Crăciunescu mărturisea: „Eu fac o poezie de om singur, pentru oameni singuri.” Și tot acolo: „Mă aflu într-o situație nelămurită între mine și mine. Tot ce am scris în ultimii ani – mult am scris fiind plecată – e ca o voce care s-a schimbat, nu mai reacționează la cotidianul care mă făcea, pe mine cel puțin, să reacționez în poezia mea. Poate înainte eram mai încărcată de metafore; acum, felul în care scriu este mult mai simplificat, mai esențializat, mai ciudat pentru mine. Vine dintr-o limpezire a mea cu mine, cu lumea, care iarăși se potrivește foarte puțin cu atmosfera încă foarte încărcată de aici. Acum am un fel de frică de a luneca pe lângă ceea ce simte nevoia să găsească cititorul de aici în mine.”¹ Două referințe din acest interviu servesc drept argumente pentru ideea de scindare exprimată în titlu: solitudinea și biografia (poetică) configurată pe structura aici-acolo (a se citi România-Franța, dar nu numai).

Plecată în Franța în 1990, într-un soi de „exil” (profesional) autoimpus, motivat de ipostaza sa de actriță și amprențând, inevitabil, și calitatea sa de poetă, Ioana Crăciunescu a continuat să existe în(tre) două lumi (literare, artistice). Pe cale de consecință, și creația sa poetică resimte dihotomii de tipul „înainte-după 1990”, „aici-acolo” ș.a.m.d.

Înainte de 1990, poeta Ioana Crăciunescu a publicat șase volume de poezii (*Scrisori dintr-un câmp cu maci*, Cartea Românească, 1977; *Duminica absentă*, Cartea Românească, 1980; *Supa de ceapă*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1981; *Iarnă clinică*, Cartea Românească, 1983; *Mașinăria cu aburi*, București, Editura Eminescu, 1984; *Caietul cu adnotări*, Cartea Românească, 1988), având parte de o

¹ Publicat în „Convorbiri literare”, anul CXXX, serie nouă, august 1996, nr. 8, reluat în vol. Cassian Maria Spiridon, *101 dialoguri în libertate*, Editura Iddeea Europeană, 2007, pp. 189-194.

bună primire din partea criticii (au scris despre cărțile ei nume importante ale criticii noastre, precum Florin Mugur, Eugen Simion, Laurențiu Ulici, Constanța Buzea, Lucian Raicu, Dumitru Radu Popa, Aurel Martin, Nicolae Manolescu, I. Negoțescu, Mihai Zamfir, Mircea Braga, Cornel Regman, Petru Poantă, Traian T. Coșovei, Victor Felea ș.a.). Niciunul din volumele sale nu a trecut neobservat, dimpotrivă, vorbim despre lecturi aplicate, relevând amprenta stilistică personală a poetei, precum și inerentele influențe specifice începuturilor.

Volumul de debut, *Scrisori dintr-un câmp cu maci* (1977), „în toate privințele adolescentin, deci și în privința faptului că angajarea față de poezie se făcea precumpănitor la nivelul etalării disponibilităților de glăsuire”² – după cum se pronunță Cornel Regman, configurează un lirism care, inițial, pare să pășească pe urme blagiene: „Din ce pământ am fost făcută/ de port atâta suflet?/ Ce oameni au trăit nainte-mi de și-au înfipt/ așa adânc/ credințele și graiul în acest pământ? [...] alte glasuri necunoscute-mi cânt/ când eu trântită-n iarbă/ m-apropii de pământ...” (*În iarbă*) sau stănesciene: „Continuu trecem călări/ sub ziduri spuzite de ierburi albastre” (*Baladă*). Poemele de debut au un mic efect deconcertant, poate tocmai pentru că ochiul și spiritul receptorului nu poate disocia între cele două fațete ale personalității creatoare: „Ioana Crăciunescu debutează cu o deosebită dezinvoltură a tonului discursiv, dezinvoltură care șochează cel puțin la un prim contact [...] trezind chiar o anumită suspiciune în ce privește autenticitatea gesturilor. Parcă autoarea e prea teatrală, prea... oratorică. «Iartă-mi primăverile prea devreme înmugurite»; «Mă voi așeza în genunchi/ în fața ochilor tăi»; «Mi se frâng/ rând pe rând/ umerii/ genunchii/ gleznele...» etc.; face parcă prea multe declarații și constatări. Dar, la un moment dat, observi că aceste constatări ascund o insinuare gravă sub aerul lor ingenuu-declarativ.”³ De reținut această ipoteză a lui Victor Felea, cu privire la gravitatea care se ascunde sub coaja lucrurilor, idee complementară unor versuri precum: „Iartă-mi rădăcinile înfipte în seva care omoară/ tulpina nefăcută pentru strigăt/ coroana nearsă în stele/ și neînmuiată în apă vie...// Iartă-mi drumurile începute în taină/ și arse-n seu de lumânare/ iartă-mă mamă acum/ cât îmi mai cer iertare” (*Mamei, o dezvăluire a tainei*).

Cum s-a mai întâmplat și în cazul altor poeți, primul volum – perceput „ca un act de crispate [...], absolut stângaci și fără consecințe”, cum ar fi zis prietenul-mentor Nichita Stănescu⁴, este urmat de *Duminica absentă* (1980), „puternic marcat de o dublă căutare a identității; una a rostirii poetice, oglindită în deseale schimbări de ton și registru – de la cel confesiv, la cel ironic, de la cel resemnat până la insurgent, sarcastic, acid – dublată de o febrilă, neîmpăcată căutare a propriei identități în vârtejul unei existențe trăite intens; poezia, emanație, creație, trup din trupul poetei nu beneficiază de răgazul de timp necesar contemplării și evaluării;

² Cornel Regman, *Noi explorări critice*, București, Editura Eminescu, 1982, p. 119.

³ Victor Felea, *Ioana Crăciunescu, „Scrisori dintr-un câmp cu maci”*, în vol. *Aspecte ale poeziei de azi*, II, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1980, pp. 277-278.

⁴ Formula poate fi regăsită în interviul realizat de Ion Drăgănoiu cu Nichita Stănescu, pentru emisiunea „Prim Plan” a Televiziunii Române, în 1970, disponibil aici: <https://www.youtube.com/watch?v=oXbb6gNcfdE> [accesat: 28.08.2023].

duminica e lipsită, cu alte cuvinte, de răgazul odihnei contemplative.”⁵ Volumul debutează cu un *Buletin de identitate*, poem cu valențe fondatoare pentru noua stare de spirit a poetei,

„Numele și prenumele

Adresa.....

Birou.....

Nr. Telefon.....

Eu

am vreo cinci prieteni.

Zac care încotro.

Unul este în Honolulu.

Altul în America dar locuiește
de fapt în Suedia.

Pe unul îl bănuiesc a fi zugrav
în Grecia.

Doi sunt precis într-o țară
împărțită în două.

Unul stătea într-o cameră albă, iubea copiii și muzica,
dădea lecții de pian.

Altul scria poezii curajoase, avea curaj și prieteni,
iubea Bul. Ana Ipătescu.

Altul (zugravu) monta spectacole undeva la Sibiu,
iubea portul popular și tradițiile.

(ne întâlneam rar, ceremonial ciudat
ne întâlneam rar)

Eu am un tată (a murit de un an). Îl iubesc.

Eu am un iubit, iubit.

Niște ipotetici, posibili, viitori iubiți, iubiți.

(Pe toți deci îi iubesc foarte mult!)

Unul are nevastă și o fată de opt ani.

Altul are nevastă și un băiat de trei ani.

Altul are un băiat de doi ani și o nevastă.

Altul avea doar o soție și este fostul meu soț.

Eu am o agendă cu foarte multe numere de telefon:
030, 053, 058, 134498, 125560, 151228, 834102, 350737,
155019, 125333, 143354, 519973, 554990, 123978,
554591,

POMPIERII! SALVAREA! MILIȚIA!

INFORMAȚII C.F.R.

INFORMAȚII TAROM

071.

⁵ Traian T. Coșovei, „*Un fel de magică indiferență*”, în vol. *Pornind de la un vers*, București, Editura Eminescu, 1990, p. 60.

Eu nu pot deci să mă consider singură și nu pot deci
 (în niciun caz)
 să mă consider pe acest pământ, la această oră, fără de
 ajutor.

Deci: Azi 22 februarie (joi) nu mă voi sinucide.”, atrăgând atenția lui Lucian Raicu, care scrie într-o cronică din „România literară”: „Tânăra poetă de rară sensibilitate și excelentă actriță, Ioana Crăciunescu scrie despre acele lucruri deloc solemne și îndeajuns de triste despre care de obicei nu se vorbește, iar de scris se scrie doar aluziv-metaforic [...]. Cuvintele poeziei sunt astfel constituite încât prin natura lor însăși să ceară (și să producă!) probe de legitimitate, descoperirea dificultăților interioare, a zonelor nevralgice pe care se întemeiază necesitatea articulării, firescul rostirii lor în auzul și așa prea solicitat, uzat și indiferent al întâmplătorului adresant. Poeta știe să găsească aceste *probe* în adâncurile neconvenabile, expuse, fatal «indiscrete» ale mărturisirii, dar știe și altceva, că ele trebuie salvate de privirea prea insistentă și trebuie ocrotite și de impuritățile excesului afectiv, ale abuzului de «participare». Protecția aceasta o instituie chiar stilul vorbirii sale: detașate, ironice, sarcastice. Un stil al umiliței agresive, al lamentației orgolioase și puțin arogante, dacă aceste sensuri opuse merg împreună, și iată că merg, pentru că în poezie totul e *altfel*, contrastele sună bine. Suferința și toate neîmplinirile ființei, aspirând cu sete spre contrariul lor, preferă regimul unei adresări întăritate și, în aparență, inexplicabil de sfidătoare în brutalitatea «prozaismului» ei”⁶.

Despre *Supa de ceapă*, Traian T. Coșovei crede că se resimte de „sentimentul trecerii timpului, al inseparabilelor pierderi”, marcând un salt „hotărâtor, fără întoarcere”: „Expresia poetică se esențializează, discursivitatea se retrage strategic, tensiunea, atmosfera încordată apropie cuvintele în asociații surprinzătoare, ironia încearcă zadarnic să camufleze fondul grav al versurilor. Elementaritatea exotică, fermecătoare, de *fandango* printre imagini și simboluri lasă locul unui bacovianism extremist gata oricând să detoneze mici încărcături de dezesperare în liniștea aparentă a «pastelului» expresionist. [...] Versul este «tăiat» după canoanele unei euritmii rafinate, amintind migala arheologică a lui Virgil Mazilescu; imaginea are o carnalitate prudentă; ferită de excesele onirice ori suprarealistă; coloristica e sobră, oscilând între gri-uri și galbenul bolnăvicios al unei veri prelungite, între ceață și ceară, între amorțire și încremenire.”⁷

Comentând *Iarnă clinică*, același Traian T. Coșovei, lector fidel, sesizează că întreaga poezie a Ioanei Crăciunescu se înscrie într-o tendință de detașare de un anumit tip de senzualism vulnerabiliza(n)t asociat îndeobște liricii feminine, în favoarea unui „*voluntarism* energic, cu serioase surse într-o acțiune mai largă de emancipare (pe lângă care sufragetele erau niște copile), cât și, la extrema opusă,

⁶ Lucian Raicu, „*Duminica absentă*”, în „România literară”, nr. 46/1980.

⁷ Traian T. Coșovei, „*Un fel de magică indiferență*”, în vol. *Pornind de la un vers*, București, Editura Eminescu, 1990, p. 61.

unui *intellectualism* de o paletă largă⁸, optând – în acest volum – pentru biografism, alături de un „ușor bemolat, acut sentiment al ruinei, al extincției, al materiei evanescente, al contururilor spulberate, al uitării”⁹ (intuiția aceasta se confirmă, tonul poetei din următoarele volume continuă în aceeași gamă). Același volum pare să fi atras și atenția criticului Nicolae Manolescu („În recenta *Iarnă clinică*, tonul este cu desăvârșire altul: încrâncenat, patetic, disprețuitor, dramatic și chiar melodramatic [...]. Nervi întinși la maximum, inima și trupul în alarmă, o stare de nemulțumire de sine vecină cu greața, pornire spre recriminare – acesta e registrul moral (nu prea întins) al poeziilor [...] Acest amestec de plăcere și de oroare dă specificul *Iernii clinice*. El presupune nu numai două registre afective opuse, dar, mai mult, o combinație foarte expresivă de senzorialitate și de moral, de simțire intensă și de culpabilitate”¹⁰) sau a lui I. Negoiteșcu, care invocă vecinătăți bacoviene pentru a declara că „La Ioana Crăciunescu în schimb dezolarea este intelectuală, perspectiva răsturnată spre viitor, spre starea de saturație istorică, de descompunere finală (data anunțată e aici simbolică, dată eschatologică să zic așa, iar versul *Zidiți-ne de vii ca mănăstirea să nu cadă!*, despărțit de celălalt, care îl urmează și îl explică într-o paranteză, *plângeau arheologii din anul 2000*, se referă fără îndoială la chinurile impuse omului în prezentul nostru deja eschatologic).”¹¹

Despre următorul volum, *Caietul cu adnotări* (1988), criticul Mircea Braga scrie în termeni ca aceștia: „Este poezia Ioanei Crăciunescu și o violentă pledoarie pentru marile, fundamentalele valori ale omului; o pledoarie rar declarată ca atare, întotdeauna dezvoltată prin opoziție. Refuzul înseamnă o opțiune și nu este necesară restaurarea întregii ceremonii a gestului de pregătire și a gestului de cântărire. Negația e și sublinierea afirmației. [...] Și mai are poeta conștiința faptului că Poezia (Poetul) se împlinește ca destin și «înlocuiește» [...] un Destin”¹², urmărind atent cum spațiul conștiinței și al sensibilității poetice se acutizează ireversibil.

După opt ani de absență editorială, Ioana Crăciunescu revine pe piața literară din România cu diverse proiecte editoriale: ediții bilingve, antologii, texte și volume de autor noi: *Hiver clinique*, traduits du roumain par Tudor Potra et Jean Portante; photos de Irina Ionesco Echternach (Luxembourg), Editions Phi – Trois-Rivières (Canada), *Ecrits des Forges*, 1996, collection Graphiti, 13; *Creștet și gheare / Du front et des griffes*, versiune în limba franceză / version française: Tudor Florian Potra, Cartea Românească, 1998; *Mașinăria cu aburi* [antologie], București, Editura Vinea, 2005; *Supa de ceapă / Soupe à l'oignon*, traducere de Letiția Ilea și Thierry Chaillous; cartea conține 12 imagini de Mihaela Marin, Timișoara, Editura Brumar, 2007; *Piața Chibrit*, [Bistrița], Editura Charmides, [2017], colecția „Infinitesimal” (coord. de Sebastian-vlad Popa); *Mon General*, cuvânt-înainte de George Banu,

⁸ Traian T. Coșovei, „Un fel de magică indiferență”, în vol. *Pornind de la un vers*, București, Editura Eminescu, 1990, pp. 59-63.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ Nicolae Manolescu, *Roman de dragoste*, în „România literară”, nr. 29/1983.

¹¹ I. Negoiteșcu, *Ioana Crăciunescu: „Iarnă clinică”*, în vol. *Scriitori contemporani*, ediție îngrijită de Dan Damaschin, Cluj, Editura Dacia, 1994, pp. 128-132.

¹² Mircea Braga, *Scenariul unei cronici la un volum al Ioanei Crăciunescu*, în vol. *Pe pragul criticii*, Sibiu, Editura Transpres, 1992, pp. 67-71.

București, Editura Tracus Arte, 2017; *Chit sau dublu*. O antologie de Sebastian-vlad Popa, Cuvânt-înainte de Simona Gabriela Noaptes, Bistrița, Editura Charmides, 2021; *O sută și una de poezii*, antologie, prefață, fișă biobibliografică, notă asupra antologiei și selecția referințelor critice de Georgeta Orian, București, Editura Academiei Române, 2022.

Relevante pentru prezența activă pe scena poeziei actuale sunt și antologiile sau volumele colective în care apare: *O antologie a poetelor din România*, ediție întocmită de Constantin Popescu Ulmu, Cuvânt înainte de Alexandru Condeescu, București, Editura Muzeul Literaturii Române, 2000; *Scriitori pe Calea Regală*. Fotograme&Jurnal, Editura Brumar, 2008; *Actori poeți – poeți actori*. Antologie de Lucia Nicoară și Cristiana Gavrilă, după o idee de Mircea Ghițulescu, Prefață de Cristiana Gavrilă, Timișoara, Editura Brumar, 2008; *Salonul Ludicilor*. Antologie, Ediție coordonată de Dan Mircea Cipariu, Desene și caricaturi: Horațiu Mălăele, București, Editura Tracus Arte, 2014 [apar în volum: Emil Brumaru, Romulus Bucur, Dan Mircea Cipariu, Ioana Crăciunescu, Mircea Dinescu, Florin Dumitrescu, Horia Gârbea, Sorin Gherguț, Șerban Foarță, Florin Iaru, Horațiu Mălăele, Ion Mureșan, Lucian Perța, Ioan Es Pop, Bogdan O. Popescu, Simona Popescu, Nicolae Prelipceanu, George Stanca, Adrian Suci, Eugen Suci, Robert Șerban, Grigore Șoitu, Paul Vinicius]; *Aer de București* de Florin Iaru, Dan Mircea Cipariu, Ioana Crăciunescu, Mike Godoroja; fotografie de Mihai Zgondoiu, București, Tracus Arte, 2015; *10×10. Născut în România*, copertă și ilustrații: Mihai Zgondoiu, București, Editura Tracus Arte, 2018 [o antologie centenară, selecție realizată de Dan Mircea Cipariu din opera a zece poeți (cinci poete – Rita Chirian, Ioana Crăciunescu, Nora Iuga, Ioana Nicolaie, Andra Rotaru și cinci poeți – Dan Coman, Teodor Dună, Ioan Es. Pop, Bogdan O. Popescu, Robert Șerban), din generații literare diferite, însoțită de un trialog de poezie semnat de Dan Mircea Cipariu, Mike Godoroja și Mihai Zgondoiu].

Demersurile editoriale foarte recente, în chip de antologii, rotunjesc portretul poetic al Ioanei Crăciunescu, putând oricând să servească de argumente pentru introducerea numelui său în studii de istorie literară despre poezia românească a ultimelor cinci decenii. Experimentul editorial realizat de Sebastian-vlad Popa¹³ merită mai multă atenție, fie și datorită „uneltelor” cu care este realizat: textele nu sunt antologate cronologic, ci tematic (sau nu, ci doar potrivit spiritului care le unește), iar o parte valoroasă sub raport intertextual o reprezintă „dialogurile” cu alți poeți (de felul *Către Nichita – Către Ioana*, poezii/texte în replică scrise cu/pentru Ion Drăgănoiu, M. Ivănescu, Matei Vișniec, Florin Iaru, Ion Mureșan). Remarcat de Horia Gârbea în „România literară” (nr. 45-46/2022), volumul vine să reconfirme, dacă mai era nevoie, că suntem în prezența unui spirit poetic deplin constituit și neafectat de ipostaza de actriță a autoarei („Doar trei actori au reușit, în poezia noastră, să atingă o treaptă înaltă care să le justifice prezența în orice listă a poezilor, indiferent de profesie. Aceștia sunt, în opinia mea, Radu Stanca, Emil Botta și Ioana

¹³ Ioana Crăciunescu [împarte cărțile jucătorilor de-o viață], *Chit sau dublu*. O antologie de Sebastian-vlad Popa, Cuvânt-înainte de Simona Gabriela Noaptes, Bistrița, Editura Charmides, 2021.

Crăciunescu.”¹⁴) și că, prin dispunerea aparent fără criterii a poemelor (în fapt, jocul cu textele pe axa timpului) „favorizează ideea continuității și egalității valorice a textelor Ioanei Crăciunescu, precum și pe cea a consonanței lor. Textele scrise mai demult nu apar deloc atinse de timpul ce ruinează cele mai trainice scrieri. [...] Poezia Ioanei Crăciunescu face apel la sentimente generale, nu se uzează cu ușurință. Versurile din 2017 sunt la fel de puternice și nu cred că se vor toci multă vreme. Ba chiar, scrise acum cinci ani, se arată premonitorii.”¹⁵ Ca poet veritabil dublat de un critic literar având condei acut, Horia Gârbea procedează la ceea ce istoriile literare recente au ezitat – o situează pe poetă: „Fiecare poem este grav, puține concesii face poeta spiritului ludic, parodic, de aluzii livrești jucăușe ale generației sale. După cum puține sunt rolurile de comedie jucate de Ioana Crăciunescu, rămasă în memorie prin tragica Ana din *Ion* și prin ceea ce, în *De ce trag clopotele, Mitică?*, numai comedie nu se arăta. Protagonista filmului *Femeia din Ursa Mare* are legătură, prin poezia ei, nu cu realizarea cinematografică respectivă, ci doar cu numele ei. Poeta privește lumea de sus și din apropierea unei stele fixe, textul său a rămas în bună măsură imuabil ca ton și mijloace de realizare, fidel unor repere carteziene, mai puțin hazardului. Astfel, miza depusă are cele mai mari șanse să se dubleze la căderea zarurilor destinului.”¹⁶

Antologia *O sută și una de poezii* apărută în deja cunoscuta colecție a Editurii Academiei în 2022¹⁷ completează portretul poetic *en miettes* oferit de volumul menționat în paragraful precedent: urmărită în sincronie, traiectoria liricii Ioanei Crăciunescu dezvăluie acum faze, vârste, etape, metamorfoze, obsesii, ruperi de ritm și volute dintre cele mai spectaculoase. Poetul și criticul Mircea Stâncel remarcă tocmai evoluția aceasta, de la tonurile aproape pastelate ale începuturilor înspre acutele maturității: „Fluxul logic al cărții nu cred că a pus o prea mare dificultate pentru antologatori, pentru că Ioana Crăciunescu a plecat, încă de la început, pe un trend literar victorios încadrându-se apoi perfect în schimbările estetice care au urmat, după debut, în poezia noastră. Selecția făcută a avut în vedere, după cum se poate observa, trăsăturile dominante deschise, vitaliste, de la primul său volum, *Scrisori dintr-un câmp cu maci*, ce au continuat apoi cu o încărcătură răsturnată, prin biografism, pe alte planuri. Totul pleacă, prin urmare, de la o sensibilitate juvenilă, unde eul liric implicat e captivat de o iubire cu reflexe «luminoase», într-o rânduială lirică modernă, unde natura și dragostea se suprapun armonios, și continuă în volumele următoare spre teme mai profunde și complexe, cotidiene, unde ordinea de început este distrusă, se prăbușește, așa putea spune.”¹⁸

¹⁴ Horia Gârbea, *Poeta din Ursa Mare*, în „România literară”, nr. 45-46/2022, text disponibil pe site: <https://romanaliterara.com/2022/11/poeta-din-ursa-mare/> [accesat: 11.11.2022].

¹⁵ *Ibidem*.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ Ioana Crăciunescu, *O sută și una de poezii*, antologie, prefată, fișă biobibliografică, notă asupra antologiei și selecția referințelor critice de Georgeta Orian, București, Editura Academiei Române, 2022. Notă: articolul de față se dorește o continuare a *Prefeței* respectivului volum.

¹⁸ Mircea Stâncel, *De la sensibilități vitaliste la conținuturi dramatice*, în „Discobolul”, an XXVI, nr. 301-302-303/2023, pp. 146-148.

Parcurgându-i opera – în două chei: atât fiecare volum, în succesiunea firească, cât mai ales recentele antologii alcătuite pe criterii diferite și în mod fericit complementare – să conchidem, alături de criticul Dan C. Mihăilescu, că „Ioana Crăciunescu nu poate fi asimilată pe deplin nici uneia dintre direcțiile poetice cărora le-a fost contemporană în România. Versurile ei se remarcă prin siguranța mânăuirii abstracțiunii într-o formulă poetică bine definită și care nu-și pierde nici o clipă zvâcnetul carnal, altfel spus, sinceritatea. O imagistică hrănită de lecturi și pusă în mișcare de o gimnastică teatrală a afectivității sunt atuuri în plus.”¹⁹

La decernarea Premiului Gopo pentru întreaga carieră, pe 25 aprilie 2023, Ioana Crăciunescu declara: „Povestea este că pe mine mă cunoaște mai mult generația veche și așa cum e în cer și pe pământ, nu toți mai sunt printre noi. Însă contez că există tineri care, văzând filmele, pot să aibă încredere că sunt un bun conducător de căldură umană.” Repetând fraza și înlocuind filmele cu poezia, întâia identitate creatoare și artistică a Ioanei Crăciunescu, se poate spera că (mai mult sau mai puțin) tineri poeți de astăzi s-ar putea afla într-un dialog fertil cu poeta, care – în repetate rânduri, în interviuri – livrează declarații de certă factură programatică, teoretică, constituind deschideri pentru o cercetare viitoare.

Bibliografie

Bibliografie de referință

- Ioana Crăciunescu, *Scrisori dintr-un câmp cu maci*, Cartea Românească, [1977].
 Idem, *Duminica absentă*, versuri, Cartea Românească, 1980.
 Idem, *Supa de ceapă*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1981.
 Idem, *Iarnă clinică*, versuri, Cartea Românească, 1983.
 Idem, *Mașinăria cu aburi*, versuri, București, Editura Eminescu, 1984.
 Idem, *Caietul cu adnotări*, Cartea Românească, 1988.
 Idem, *Hiver clinique*, traduits du roumain par Tudor Potra et Jean Portante; photos de Irina Ionesco Echternach (Luxembourg), Editions Phi – Trois-Rivières (Canada), Ecrits des Forges, 1996, collection Graphiti, 13.
 Idem, *Creștet și gheare / Du front et des griffes*, versiune în limba franceză/version française: Tudor Florian Potra, Cartea Românească, 1998.
 Idem, *Mașinăria cu aburi* [antologie], București, Editura Vinea, 2005.
 Idem, *Supa de ceapă / Soupe à l'oignon*, traducere de Letiția Ilea și Thierry Chaillous; cartea conține 12 imagini de Mihaela Marin, Timișoara, Editura Brumar, 2007.
 Idem, *Piața Chibrit*, [Bistrița], Editura Charmides, [2017], colecția „Infinitezimal” (coord. de Sebastian-vlad Popa).
 Idem, *Mon General*, cuvânt-înainte de George Banu, București, Editura Tracus Arte, 2017.
 Ioana Crăciunescu [împarte cărțile jucătorilor de-o viață], *Chit sau dublu*. O antologie de Sebastian-vlad Popa, Cuvânt-înainte de Simona Gabriela Noaptes, Bistrița, Editura Charmides, 2021.

¹⁹ Dan C. Mihăilescu, *Ioana Crăciunescu*, în *Dicționarul General al Literaturii Române*/ coord. gen.: Eugen Simion; coord. și revizie de Gabriela Danțiș, Gabriela Drăgoi, Laurențiu Hanganu, ed. a 2-a, rev., București, Editura Muzeul Literaturii Române, 2016, pp. 728-729.

Ioana Crăciunescu, *O sută și una de poezii*, antologie, prefață, fișă biobibliografică, notă asupra antologiei și selecția referințelor critice de Georgeta Orian, București, Editura Academiei Române, 2022.

Bibliografie critică

- BRAGA, Mircea, *Scenariul unei cronici la un volum al Ioanei Crăciunescu*, în vol. *Pe pragul criticii*, Sibiu, Editura Transpres, 1992, pp. 67-71.
- COȘOVEI, Traian T., „*Un fel de magică indiferență*”, în vol. *Pornind de la un vers*, București, Editura Eminescu, 1990, pp. 59-63.
- FELEA, Victor, *Ioana Crăciunescu*, „*Scrisori dintr-un câmp cu maci*”, în vol. *Aspecte ale poeziei de azi*, II, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1980, pp. 277-278.
- GÂRBEA, Horia, *Poeta din Ursa Mare*, în „*România literară*”, nr. 45-46/2022, text disponibil pe site: <https://romanaliterara.com/2022/11/poeta-din-ursa-mare/> [accesat: 11.11.2022].
- MANOLESCU, Nicolae, *Roman de dragoste*, în „*România literară*”, nr. 29/1983.
- MIHĂILESCU, Dan C., *Ioana Crăciunescu*, în *Dicționarul General al Literaturii Române*/ coord. gen.: Eugen Simion; coord. și revizie de Gabriela Danțiș, Gabriela Drăgoi, Laurențiu Hanganu, ed. a 2-a, rev., București, Editura Muzeul Literaturii Române, 2016, pp. 728-729.
- NEGOIȚESCU, I., *Ioana Crăciunescu: „Iarna clinică”*, în vol. *Scriitori contemporani*, ediție îngrijită de Dan Damaschin, Cluj, Editura Dacia, 1994, pp. 128-132.
- STÂNCEL, Mircea, *De la sensibilități vitaliste la conținuturi dramatice*, în „*Discobolul*”, an XXVI, nr. 301-302-303/2023, pp. 146-148.
- RAICU, Lucian, „*Duminica absentă*”, în „*România literară*”, nr. 46/1980.
- REGMAN, Cornel, *Dezabuzare – cu și fără grimă*, în vol. *Noi explorări critice*, București, Editura Eminescu, 1982, pp. 119-122.
- REGMAN, Cornel, *Creștet și gheare la Ioana Crăciunescu*, în vol. *Ultime explorări critice*, București, Editura Atlas, 2000, pp. 133-138.
- SPIRIDON, Cassian Maria, *101 dialoguri în libertate*, Editura Iddeea Europeană, 2007, pp. 189-194.